

נייר עמדה בנושא

הצעת החוק חוק "הביטוח הלאומי (תיקון) – הוספת מקצועות בתחומי החינוך, התרבות והספורט כעבודה מועדפת), התשע"ה–2015

מבוא

יש כמה עבודות המוגדרות כ"עבודה מועדפת". חיילים משוחררים העובדים במקצועות האלה כמה חודשים זכאים למענק מן המדינה. כיום, עבודה בתחנת דלק כמתדלק נכללת במסגרת הזאת עקב מחסור בכוח עבודה שהיה בעבר בתחום זה. בהצעת החוק "חוק הביטוח הלאומי (תיקון) – הוספת מקצועות בתחומי החינוך, התרבות והספורט כעבודה מועדפת), התשע"ה–2015", העבודה בתדלוק אינה ברשימת העבודות המועדפות, משום שכבר אין מחסור בעובדים בתחום, ומוצע בה להוסיף לרשימה עבודות בתחום החינוך הבלתי פורמאלי. מטרת נייר עמדה זה לבחון את נקודת המבט היהודית בשאלה אם ראוי שתיחשב עבודה בתחום החינוך כעבודה מועדפת.

נקודת המבט היהודית

- א. **חשיבות החינוך ביהדות.** היהדות ראתה מאז ומעולם ערך עליון בחינוך הדור הצעיר, הן בחינוך למורשת עם ישראל¹ הן בחינוך למידות.²
- ב. **חשיבות המסגרת החינוכית לילדים.** נוסף על התועלת החינוכית שיש במסגרת חינוך לילדים בשעות הבוקר, יש חשיבות רבה ביותר גם למסגרת חינוכית לילדים בשעות אחר הצהריים, כפי שאנו למדים מן המציאות, וגם מקורותינו מגנים את הבטלה.³
- ג. **חובת הציבור לתמוך בחינוך.** אף על פי שחובת החינוך מוטלת על ההורים, היהדות דרשה גם מן הציבור להשתתף בחינוך הילדים,⁴ ואף הגדירה את החינוך כמטרה חשובה ביותר שיש להעדיף אותה על פני מטרות אחרות.⁵

לסיכום, רבני "צהר" סוברים כי מנקודת המבט היהודית, ראוי לתמוך בהצעת החוק הנוכחית, המחזקת את החינוך במדינת ישראל.

¹ אחת המצוות העיקריות שנצטוו ישראל כבר ביציאת מצרים היא "וְהִנְדַּתְּ לְבִנְךָ" (שמות יג, ח), ועניינה חובת האב להנחיל לבניו את מורשת עם ישראל. ונשנתה מצווה זו בהרחבה בפסוק: "כִּי יִשְׂאֶלְךָ בְנֶךָ מָחָר לֵאמֹר מָה הָעֲדוֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים [...] וְאָמַרְתָּ לְבִנְךָ עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרְעָה בְּמִצְרָיִם, וַיִּצְיָאֵנוּ ה' מִמִּצְרָיִם בְּיַד חֲזָקָה [...] וַיִּצְּוֵנוּ ה' לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה" (דברים ו, כ-כד). מצווה זו נזכרת גם בשתי פרשיות של קריאת שמע: בפרשה הראשונה נצטוונו "וַיִּשְׁנַנְתֶּם לְבַבְיֶדְכֶם" (דברים ו, ז); ובפרשה השנייה נצטוונו: "וְלִמְדַתֶּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם" (דברים יא, יט). והרמב"ם פותח את הלכות תלמוד תורה, שהיא אחת המצוות החשובות ביותר

ביהדות, לא במצווה ללמוד תורה, אלא במצווה ללמד את הבנים תורה. וזה לשונו: "קטן אביו חייב ללמדו תורה, שנאמר: 'ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם' [...] כשם שחייב אדם ללמד את בנו, כך הוא חייב ללמד את בן בנו, שנאמר: 'והודעתם לבניך ולבני בניך'" (הלכות תלמוד תורה, פרק א, הלכות א-ב).

² דבר ברור הוא שחינוכו של האדם אינו נשלם בהכרת מורשת עמו, ואף לא בקיום המצוות המעשיות בלבד. וכבר נאמר על אברהם אבינו שדרכו לחנך את בניו ובני ביתו למידות: "אֲשֶׁר יִצְנֶה אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אֶחָרָיו וְשִׁמְרוּ דְרָךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט" (בראשית יח, ט). ובדברי הנביאים וחז"ל, מודגשת חשיבות המידות הטובות לצד קיום המצוות המעשיות, ובכל הזדורות נתחברו ספרים העוסקים בדרך הנחלת המידות הטובות, כגון: "חובות הלבבות", "מסילת ישרים", "ספר התניא", ספרי תנועת המוסר ועוד. על כן, החינוך היהודי כלל מאז ומעולם עיסוק במידות הנפש.

³ נאמר במשנה: "שהבטלה מביאה לידי זימה [...] שהבטלה מביאה לידי שעמום" (כתובות, פרק ה, משנה ה).

⁴ תקנת רבי יהושע בן גמלא הנזכרת בתלמוד הבבלי (בבא בתרא כא ע"א). ויש כמה דעות בשאלה מי חייב במימון החינוך, אם הפרט או הציבור, אך הכול מסכימים שאם האב אינו יכול לממן את חינוך בנו, הציבור חייב להשתתף במימון החינוך (רמ"א, חושן משפט, סימן קסג, סעיף ג; הגר"א, שם, אות פ).

⁵ וכן למשל מצינו בתלמוד: "אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה: אין מבטלין תינוקות של בית רבן אפילו לבנין בית המקדש" (שבת קיט ע"ב).